

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 9.

V Ljubljani, dne 27. januarja 1911.

Leto VI.

Prof. Karel Dermastia:

Proti stanovanjski draginji.

Kakor se je omenjalo, bodo deležne posojil iz stanovanjskega fonda ali pa poročila od strani istega le stavbe, ki se bodo zgradile od javnih korporacij in pa od občekoristnih stavbenih zadrug. Radi tega posameznik, ki si bode zgradil hišo, ne bode mogel dobiti posojila ali poročila za isto, ampak bode to lahko dosegel le s pomočjo zadrug, ki mu bode zgradila hišo. Iz tega se razvidi, da po novi postavi posameznik ne more nič doseči, ampak kar hoče, bode mogel doseči le potem stavbenih zadrug. Mi imamo že tako stavbeno zadrugo, namreč »Stavbeno društvo«. To društvo je že obilo delovalo v prid slovenskega delavstva, zgradilo je že obilo delavskih hišic in pomagalo marsikateremu slovenskemu delavcu do lastnega doma. A kakor vse stavbene zadrug trpelo je tudi naše »Stavbeno društvo« pod eno težkočo, namreč pod težkočo, nabaviti si potrebni ceneni kapital. To je bila tista mora, ki je dušila razvoj stavbenih zadrug do današnjega dne in ki ni pripustila, da bi delovanje teh zadrug doseglo ono višino, katero bi bilo želeli v korist trpečih slojev. Z novim zakonom je ta težkoča, ta mora odpravljena. Največja vrlina novega zakona tiči samo v tem, kakor je tudi povdarjal v gosposki zbornici bivši minister dr. Klein, da se bode nabavil za gradnjo potrebni denar. Zato je pa potreba, da se delovanje »Stavbenega društva« zopet oživi in da to društvo raztegne svoj delokrog po vseh industrijskih krajih naše dežele. Ako bi pa to ne kazalo radi razsežnosti in s tem zvezanih težkoč nadziranja in upravljanja, potem je neobhodno potrebno, da se ustanove posebne stavbinske zadrug za posamezne industrijske kraje, kakor Jesenice, Sava, Javornik-Koroška Bela, potem Litija, Št. Janž itd. Kaj bi bilo bolj umestno, ali da se raztegne delokrog ene same zadrug po celi deželi ali pa, da se osnujejo po celi slovenski zemlji manjše stavbinske zadrug, ki naj bi tvorile

med seboj eno zvezo, o tem bi se dalo najlažje odločiti na delavski enketi, katero bode moralo »Stavbeno društvo« tako kot tako sklicati, predno zopet začne delovati v širši meri. Torej oživitve starih in ustanovitve novih stavbinskih zadrug je prva zahteva, ki jo stavi novi zakon na delavstvo. Druga zahteva, ki jo stavi ta zakon na delavstvo, je, da se taisto najintenzivneje začne baviti z občinsko politiko in da v polni meri izrabi tiste pravice, ki mu jih nudi novi občinski red in občinski volivni red. In zakaj to? Po novi postavi bodo deležne vseh udobnosti tudi hiše, ki jih zgradi občina. Občina bode pa začela le tedaj graditi delavske hiše, ako bodo v občinskem zastopu možje, ki bodo znali socialno misliti in ki bodo imeli srce za trpina delavca. Le, če bode delavstvo skrbelo, da pridejo taki ljudje v občinski zastop, potem sme tudi upati, da bode občina one udobnosti, ki jih nudi novi zakon v polni meri izrabila. Zato naj soseben ljubljansko delavstvo dobro premisli, koga bode poslalo v mestni svet, in kateri stranki se bode pridružilo. Jasno je, da se slovensko delavstvo mesta Ljubljane ne bode moglo pridružiti ne stari, ne mladi liberalni stranki. Zadostno je, kakor drugod tudi v Ljubljani pokazala, da stranka, ki prisega na gospodarska načela liberalizma, nima in ne more imeti srca za delavski stan. Ravno v stanovanjskem vprašanju je pokazala liberalna stranka v Ljubljani svojo popolno nezmožnost socialno misliti. Ne oziraje se na to, da je stavbni red mesta Ljubljane popolnoma protiven vsaki količjak ceneni zgradbi hiš, in da je raditega zahteval korenite poplave, ni našel bivši mestni svet nikoli vinarja za zgradbo stanovanj svojim lastnim uslužbencem. — To, kar se je sklenilo malo pred razpustom občinskega sveta glede na gradnjo dveh delavskih hiš, je pač težko vzeti resno. — In vendar se je nudila obilokrat bivšemu občinskemu svetu prilika, ukreniti v stanovanjskem oziru kaj koristnega. Omenjam samo en slučaj: Ob cesti na Kodeljevo gradilo se je pretečeno leto veliko pritlično skladišče za vso mo-

gočo šaro. Koliko več bi pa stalo, ko bi se bilo tedaj prizidalo prvo nadstropje, se napravila delavska stanovanja in oddala mestnim uslužbencem. To bi stalo sorazmerno jako malo in koliko bi se pa s tem pomagalo mestnim delavcem in odpomoglo pomanjkanju malih stanovanj, uvidi lahko vsakdo, kdor si hoče ogledati obsežnost skladišč nasproti prisilni delavnici. Od stranke, ki je zamudila tako ugodne prilike za odpomoč stanovanjske draginje, ki je prodala za slepo ceno stavbišča zasebnikom, da ti izkoriščajo delavstvo, ki je imelo tako ceneni in obilen kapital na razpolago — Mestna hranilnica — ne more pričakovati slovensko delavstvo nič za izboljšanje svojega gospodarskega stanja, in zato ji mora obrniti do zadnjega moža hrbet.

A tudi druga stranka, to je socialno-demokratska stranka, ki bode ponujala slovenskemu delavstvu svoje moč, da jih voli v občinske zastope, ne nudi delavstvu nobene gotovosti, da se bode novi zakon uspešno uporabljal v prid delavstva. Draginjska debata v državnem zboru je namreč čisto jasno pokazala, da je današnja socialno-demokratska stranka popolnoma zvezana z velikim kapitalom. Jasen dokaz temu je predlog, ki so ga stavili socialno-demokratski poslanci v državnem zboru, in ki stremi za tem, da se utežkoči uvoz premoga v Avstrijo. S tem predlogom so dokazali, da se jim gre le za to, ohraniti si naklonjenost premogovnih baronov, ker faktične potrebe za to ni. Imejtelji premogovnih jam imajo že tako ogromne dobičke in premog je tudi pri nas neprimerno dražji kakor pa v inozemstvu. Zato tudi ne more slovensko delavstvo pričakovati, da bi socialno-demokratski zastopniki v resnici, ne pa samo navidezno kaj podvzeli, kar bi mogoče ne bilo ljubo velikemu kapitalu.

Še drugo dejstvo je, na katerem mora spoznati vsak delavec, kaj ima za pričakovati, ako bodo imeli udejstvovanje novega zakona v rokah zastopniki socialne demokracije. V isti draginjski debati so namreč priznali socialno-demokratski poslanci, da v svojih podjetjih, šlo se je za veliko so-

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Smeš me uvesti k vam, Avel«, odvrne Plavt. »Rad bi šel s teboj, a neka sveta dolžnost me še prej kliče drugam; skrb za Metelo! Prej moram vedeti, da jej ne preti nesreča, nevarnost, potem smem skrbeti šele za svojo lastno rešitev. Zatorej se morava ločiti; torej mi srečno hodi, predragi moj!«

»In zakaj bi jaz ne delil s teboj te dolžnosti?« zakliče Avel. »Poglejva tedaj, kje je Metela, in ako zveva, da je v nevarnosti pred strahovitim vrtnicem, ki grozi pogoltniti, kralja mest, Rim — potem bodeva poiskala one, ki so mojemu srcu ljubi, in ki so se gotovo zatekli pred pretečo nevarnostjo tjakaj, kamor mi je veleval Aleksandros.«

Plavt stisne roko svojemu prijatelju; več nego so mogle povedati besede, je razodel s stiskom roke.

Toda hitita, kajti zadnji čas je! Zunaj pred ječo bo dobil tvoj prijatelj plašč, kate-rega sem tebi namenil; pa ti vzemi mojega. Srečno hodi! Dozdeva se mi, da se ločiva za veke!»

Molče objame Avel mladeniča; tudi

Plavt gre k njemu in se mu iskreno zahvaljuje. A precej hite iz mračne ječe. Zagnjeni so v goste plašče ter stopijo vun na mili zrak.

Kakor oslepljeni osupnejo in stopijo nazaj: svetlo rdeče je ponočno nebo; neko daljno šumenje prihaja k njihovim ušesom.

Avel naglo prebere pismo svojega prijatelja Aleksandra. »Moj mili učenik mi je naznanil zavetje, kamor naj se zatečem,« izpregovori prebravši list. Tje vzamem seboj tudi tebe, dragi moj Plavt. Kajne, da se mi ne bo treba nikoli kesati, ako te dovedem na oni kraj, kjer bodeš popustil zmoto in sam kmalu klečal z nami ter molil in častil Krista in njegovo deviško mater.«

Nebo se bolj in bolj rudeči; ukanje prihaja čedalje bolj rezko in doni mladeničema na ušesa; z ukanjem strinja se jok in stok. Vročina je čedalje večja in ju oklepa v svoj ognjeni pas, kolikor bolj se rineta k onemu kraju mesta, kjer stoji Festulova hiša.

Strašansk pogled odpira se mladeničem na njunem potovanju. Pijani možje, pijane ženske se drve v divjem krik po ulicah in vihte v rokah plamenice ter mečejo ogenj

v bližnje hiše, iz katerih si prestrašeni prebivalci prizadevajo pobegniti. Dalje in dalje sega požrešni ogenj: med drzno razuzdano vpitje meša se molitev in surovo preklinjanje in se vrišč dviguje k goreče rdečemu nebu, koder padajo iskre ter razširjajo tako požar in pogubo.

Sapa v soparnem zraku prihaja že težka. Vsakdo skuša odnesti najdražje svoje imetje: pri tem teptajo otroke, ženske, starčke v besnem gomolenji in Evoë kriče, ki sučejo plamenice, pajdaši Nero-novi in prevpijejo stokanje umirajočih, javkanje obupnih.

Kamor sega oko — povsod goreče morje. Ponosne, mramornate dvorane, dika glavnemu mestu sveta, stara znamenja in spominki zmag na palačah, koje so naplenili slavni vojskovodje; svetišča, hiše — vse je v trpolečem plamenu. Po opustošenih pogoriščih divja pregreha neprestrašeno, nekaznovano.

* Evoë: tako so klicali Bahanti in Bahantinje, ko so obhajali Dijonizev god: hej, juhej, hejsa!

(Dalje.)

cialno-demokratsko pekovsko podjetje na Dunaju, postopajo popolnoma v kapitalističnem (smislu). Oni kupujejo potrebno blago, v našem slučaju moko, po dnevnih cenah, prodajajo pa izdelke svojih podjetij, torej kruh, dosledno tudi po dnevnih cenah. Kaj se to pravi? Vzemimo sledeči slučaj: Socialno-demokratsko podjetje, katerega edini namen je, koristiti delavskim slojem, kupi meseca julija, ko je cena najnižja, toliko moke, da jo ima za pol leta zadosti, n. pr. 200 vagonov, in plača to moko po 30 K za 100 kg. Odgovarjajoč tej ceni moke nastavi podjetje ceno kruhu po 30 vin. za kg. Meseca decembra pa znaša cena moki na borzi 40 K za 100 kg. Zato mora tisti, ki kupi moko decembra meseca, prodajati kruh po 40 vin. kg, ako noče imeti zgube, in dnevna cena kruhu poskoči na 40 vin. Tedaj pa nastavi socialno-demokratsko podjetje, ki pravi, da deluje samo v korist delavstva in ne za žep svojih voditeljev, ceno svojemu kruhu tudi na 40 vin. za kg vključ temu, da ima še za tri mesec moko za staro ceno po 30 K za 100 kg. Ako bi delalo podjetje zares v korist delavstva, potem bi ne smelo zvišati cene svojemu kruhu toliko časa, dokler peče še kruh iz moke, ki jo je plačalo po 30 K za 100 kg. Tako pa je to, da prodaja podjetje kruh po 40 vin. kg iz moke, ki jo je plačalo po 30 K za 100 kg, čisto navadno kapitalistično oderuštvo, in gotovo je za delavca vse eno zlo, ali se ga odira pod liberalno ali pa pod socialno-demokratsko zastavo.

Sedaj si pa malo ogledimo posledice, ki bi nastale, ako bi prevzeli socialni demokrati izpeljavo novega zakona v svoje roke, in bi tudi pri tem uveljavili svoje, od njih samih pripoznano kapitalistično postopanje. Vzemimo slučaj: socialni demokrati zgrade s pomočjo kakega bogatega žida hišo z malimi stanovanji, ki bode stala 30.000 K. Da se hiša obrestuje in amortizuje, je potreba, da donaša hiša letno 1800 K, tako da bi prišlo na vsako stanovanje — štiri stanovanja bodo — 450 K. Ta najemnina 450 K za stanovanje mora ostati stalna zato, ker se tudi kapital, ki je naložen v hiši, ne zviša, temveč se še zmanjšuje ali pa ostane vsaj enak. Ali bi pa najemnina ostala vedno enaka, če bi socialni demokrati gradili hiše? Ne. Oni bi kakor v drugih svojih podjetjih, tako tudi tukaj ceno stanovanjem tako drago nastavili, kakor so dnevne stanovanjske cene, to se pravi, oni bi ceno stanovanjem v svoji hiši tako visoko nastavili, kakor kapitalistični posestnik hiš, katerega edini namen je, potom visokih najemnin iz svojih hiš zbiti kolikor mogoče veliko. Ako bode kapitalistični posestnik zvišal najemnino strankam za 10% zato, ker mora plačati od hiše 2—3% več davka, potem z gotovostjo sklepamo iz dosedanjega postopanja socialnih demokratov, da bodo tudi oni poskočili za 10% z najemninami, ker se v vsem načeloma drže dnevnih cen. Če pa bode s tem dosežen namen novega zakona znižati ceno malim stanovanjem, je pač več kot dvomljivo. — Ugovor, ki se bode slišal proti tem izvajanjem, namreč da določa zakon, da se naloženi kapital ne bode smel više obrestovati, kakor po 5%, je ničeven. Vsakdo, kdor ima le malo upogleda v upravo kake hiše, bode pritrdil, da je sila lahko napraviti letni obračun, ali jako visok, ali pa jako nizek. Zato se kapital ne bo na papirju, niti po 5% obrestoval, v resnici bode pa jud, ki bo založil kapital, lahko vleklet letno po 7% ali pa tudi več. Da pa pri tem socialno-demokratski člani upravnega sveta ne bodo odšli praznih rok, zato bode že skrbel zviti potomec Abrahamovov.

Kaj sledi iz vsega tega: 1. da mora biti slovensko delavstvo sila previdno, komu bode zaupalo izpeljavo novega zakona, 2. da ni ne liberalna, ne socialno-demokratska stranka taka, da bi ji zamoglo slovensko delavstvo mirnim srcem prepustiti izpeljavo novega zakona. Zato slovensko delavstvo glej in pazi, da bode tvoja odločitev prava, ker enkrat zamujeno se ne bode dalo več popraviti.

Stanovanja tobač. delavstva.

V seji državne zbornice dne 18. t. m. so stavili krščansko-socialni poslanci predlog za preskrbo stanovanj tobačnemu delavstvu. Vloga se glasi:

Pri c. kr. tobačni režiji je na 29 krajih in v 30 tobačnih tovarnah zaposlenih okroglo 39 tisoč oseb. Dne 31. decembra 1908 se

je pri štetju družinskega stanja izkazalo pri 37.348 stalnih delavcih 45.505 otrok in z nestalnimi delavci ter v tovarni nezaposlenimi družinskimi člani (žene, možje) okroglo 86.000 oseb.

Tobačne tovarne so skozi in skozi velika podjetja. Zaposlenih je manj kot 1000 oseb v 7, do 2000 oseb v 18 in več kot 2000 oseb v štirih tovarnah. Velik del tovarn se nahaja na deželi ali v manjših provincijalnih mestih, kjer vplivajo izvrstno na socialne razmere dotičnega kraja. Posebno velja to za stanovanjske razmere in resnica je, da vlada pomanjkanje stanovanj v vseh krajih, kjer so tobačne tovarne.

Dokaz za to podajete dve statistični raziskavi stanovanjskih razmer.

Prva raziskava se je po glavnem ravnateljstvu tobačne režije vršila v letu 1895. s sledečim uspehom:

Stanovanj z enim prostorom brez kuhinje je bilo 48 odstotkov, stanovanj z enim prostorom (sobo) in kuhinjo je imelo 30 odstotkov vsega delavstva. Pokazalo se je tudi, da stanovanja splošno glede velikosti in zračne množine ne ustrezajo higieničnim zahtevam in da so predraga.

Leta 1909. pa je uprizorila krščanska zveza tobačnega delavstva raziskavo o stanovanjskih razmerah tobačnega delavstva, pri kateri se je pokazalo iz 14 krajev in 2224 izpolnjenih vprašalnih pol sledeče: Stanovanja po označenih 2224 vprašalnih polah označena, imajo okroglo 10.000 prebivalcev, in sicer:

42 odstotkov iz enega prostora (brez posebne kuhinje).

44 odstotkov iz dveh prostorov.

11 odstotkov iz treh prostorov.

3 odstotke iz več kakor treh prostorov.

Za ta stanovanja se je moralo plačevati do 30 odstotkov družinskih dohodkov stanarine.

Vključ temu groznemu pomanjkanju stanovanj se proti temu do sedaj ni skoro nič storilo.

Podpisani predlagajo:

Visoka zbornica skleni:

»Da se v krajih c. kr. tobačnih tovarn pomanjkanju stanovanj pride v okom, naj postavi c. kr. finančno ministrstvo prihodnja leta v proračun za stavbe delavskih hiš sledeče zneske:

Leta 1912.	—	3.000.000 K
» 1913.	—	2.000.000 »
» 1914.	—	2.000.000 »
» 1915.	—	2.000.000 »
» 1916.	—	1.500.000 »
» 1917.	—	1.500.000 »
» 1918.	—	1.500.000 »
» 1919.	—	1.000.000 »
» 1920.	—	1.000.000 »

do leta 1925. — 500.000 » na leto.

Poleg tega naj se porabi za delavske hiše stavbeni prostor, ki se nahaja za c. kr. tobačno tovarno Dunaj-Otakring v premeru 20.000 kvadratnih metrov. Poraba in zahtevana primerna razdelitev za vsako leto določenega stavbnega kredita pripada generalnemu ravnateljstvu.

Formalno se predlaga izročitev tega predloga brez prvega branja proračunskemu odseku.

Dunaj, 17. januarja 1911.

Pozor! Z ozirom na ta predlog bo dobilo tobačno delavstvo od krščansko-socialne tobačne organizacije v podpis peticije, katere naj polnoštevilno izpolni in pošlje organizaciji na Dunaj! Nihče naj ne zamudi podpisati!

Med brati in sestrami.

V izobraževalnem društvu na Viču bo na Svečnico ob 4. uri popoldne predaval dr. Krek.

S SAVE - JESENIC.

Jesenice-Sava. »Upor Bohinjcev«, narodna igra v 5. dejanjih izza časa kmečkih uporov na Gorenjskem, ki jo je spisal gospod Fr. Ks. Steržaj in poklonil krščanskosocialnemu jeseniškemu delavstvu in ne, kakor je pomotoma poročala zadnja številka »Naše Moči«, gospod Fr. S. Finžgar, je pri prvi uprizoritvi v nedeljo prav dobro uspela. Zato se je pa predsednik »Katoliškega delavskega društva« g. Iv. Krivec v iskrenih besedah zahvalil navzočemu gosp. pisatelju, povdarjajoč predvsem, kako spretno je znal porabiti zanimivo snov iz stare gorenjske zgodovine in kako je s tem, da je svojo igro poklonil krščanskosocialne-

mu delavstvu, pokazal, da ume socialne težnje ne le kmeta, ampak tudi delavca. Igra je res zanimiva in posega globoko v življenje naših pradedov-kmetov, a obenem se tudi dotika delavskih stremeljenj. Kakor so se nekdanj kmetje borili za svoje pravice, celo večkrat z upori, tako nekako se morajo dandanes potegovati delavci za svoje pravice in, če ne gre drugače, tudi s štrajki. Igra se bo v nedeljo, dne 29. januarja, še enkrat ponavljala, in sicer popoldne ob pol štirih, tako da bo ob šestih že vse končano. Vse prijatelje krščanskosocialnega gibanja vabimo, da se te predstave udeleže. Pred igro in med posameznimi presledki svira društveni orkester, tako da je vsestransko preskrbljeno za zabavo. Torej še enkrat na svidenje pri »Uporu Bohinjcev«!

Socij Mlakar ljubi enakost in bratstvo še bolj kot svojo koruznico. V svoji gorečnosti do bratstva se upa v tovarni zmerjati delavske žene; pravi, da zato, ker njihovi možje ne plačujejo rdečih oslarij. Žene pa hočemo imeti mir pred tem socijem, posebno med časom, ko nesemo jedila v tovarno, sicer te bomo za lase iz tovarne vlekle, preje pa v Kranjsko goro poslane.

Mojster iz pokarce je postal že nor, kakor ga sodimo delavci. Ker mu je zmerjanje postalo že preveč nobel, začel je delati na to, da bi delavce suval. Pa to pot še mu še ni obneslo, ker je še nekaj zavednih delavcev. Kakor pa razmere stoje, je nevarno, da bi mu kdo malo kosti prerukal. — Zadnjič smo čitali, da je vzel mraz enega rdečega brata iz tovarne. Danes pa poročamo iz kolodvora za naše socije žalostno vest. Zgubili so enega, in sicer velikega, toda po imenu le malega — Bovho. Preveč je delal za razširjenje socialne demokracije. Zaradi tega so ga malo pomohili v svoje »cajtenge«. Nastal je hrup. Hoteli so se stepsti, a predno je do tega prišli, da poskoči Bovha, raztrga vse rdeče kolomone, med katerimi je bil tudi agitatorični izpišek za nov konsum. Bovha je bil lani ustanovil rdeči konsum, letos bi bil zopet enega, a sedaj je izprevidel, da s temi ljudmi tudi pri zadružništvu ni za delati. Na vseh krajih poka z rdečo farbo pomazana škatlja.

Shod. Krščanskosocialno delavstvo sklicuje na Svečnico popoldne ob treh pri Kapišarju pri Sv. Križu političen shod. Upamo, da se istega udeleži mnogoštevilno delavstvo z Jesenic in Save, ter da bo vsak zadovoljen, ki bo prišel, saj bo to kaj lep izlet. Prebivalci od Sv. Križa bodo pa ta dan tako večinoma na shodu.

Nadnaraven kes. Naši sodrugi v Krištanovej fliki obujajo nadnaravni kes nad občinskimi volitvami in nad »Našo Močjo«. Vražja para, ti sodrugi bodo postali pravi spokorniki, predno bodo volitve. Spokorno rašovino so že naročili. Pa pustimo rdečim spokornikom to žalost nad izdajalskimi klerikalci, ker za naprej ne bodo več nemčurili, Slovenci bodo postali, mednarodnost so pa vrgli v koš. Ni se bati, Jesenice ne bodo propadle, ker sodrugi so vsi Slovenci.

Od žalosti bodo pomrli sodrugi, ker »Naša Moč« je postala živo bitje. V tovarni je za vratarja. Ker se pa socialni demokrati je bolj boje »Naše Moči« kot vrag križa, bode morala tovarna še en izhod napraviti, da ne bo treba tem bojazljivcem čez plot skakati. V svoji fliki tudi zavijajo, da »Naša Moč« opravlja izdajstvo. No, to je laž. Sociji, kaj pa žalostna afeta Cizar? Vse svoje moči je dal za vas, ste ga pa tako lepo izpeljali na led, da je revež brez dela. Zahtevali ste nedeljski počitek ter rekli, da vas ne bo na ših. A prišli ste, le ubogi Cizar je vam veroval ter ga ni bilo. S tem ste ga pognali iz tovarne. Žalostno ga je poslušati, kako sedaj preklinja zapeljive rdeče nadljude.

IZ IDRJE.

Mestna ubožnica v Idriji. »Županstvo, odnosno ubožni odsek bo že poskrbel za red v ubožnici«, tako se je širokoustil pretečeni mesec »Slovenski Narod«, hoteč zagovarjati liberalno gospodarstvo pri tej napravi. Zadnji čas pa se dogajajo v naši ubožnici reči, ki pričajo, da ima »Narodov« dopisnik res predolg jezik, kadar zagovarja stvari, ki stoje pod liberalno komando; županstvo, odnosno ubožni odsek pa prekratek vid, ker noče videti škandalozne razmere v ubožnici. Ako povemo, da je zadnji čas pijančevanje med ubožci, zlasti ženskimi dospelo do stopinje, ik se mora vsakemu studiti, da pijane osebe druge s la b o u m n e s suvanjem in kričanjem strahujejo, smo le malo povedali; več pa povemo na drugem mestu, ako mero-

dajne osebe ne napravijo reda. Pred vsem je čutil potrebo »Narodov« dopisnik najti osebo, po kateri naj udari, ker si je upala par besed o ubožnici zapisati v »Naši Moči«. Vedoč pa, da so te stvari Logarju precej znane, se zaleti naravnost v njega, misleč, da tako najhitreje »Naši Moči« usta zaveže; toda spodletelo mu je, ker bomo še marsikaj v »Našo Moč« zapisali kar mu ne boče ljubo. Piše, da Logarju ubožnica ni všeč, odkar se ne more več s svojo družino v njej šopiriti. A mi mu povemo, da tudi drugim ljudem, ki jo poznajo, ni všeč; všeč je menda le njemu in onim, ki bi imeli skrbeti za red v njej, pa se jim to ne zdi vredno, ker tu gre le za reveže, reveži so pa tudi od naših ljudomilih naprednjakov pozabljeni. Kako se je pa Logar v ubožnici »šopiril«, ve ta liberalni delavski pisatelj prav dobro. V silil je iskal pri starših svoje žene pomoči, sedaj mu pa ta napredni mazač očita šopirjenje v ubožnici. Prepričani smo, da ako bi bilo tako šopirjenje kaj hudega, bil bi on takoj v ubožnico s svinčnikom za ušesom priletel, vso stvar natančno popisal in nedomoma županu in pa »Slovenskemu Narodu« sporočil. Pravi, da je Logar natvezil polno laži in zavijanj. Poglejmo! V »Naši Moči« je bila trditev, da se v kljub hišnikovim prošnjam revežem niti luč ni preskrbela in res, par petrolejskih svetilk se je še le pretečeni mesec kupilo pri županu, tekoči mesec pa se je upeljala električna razsvetljava. Neresnično je, — pravi resnicoljubni liberalni lažnik — da bi vladala v obednici, katera služi obenem kot spalnica mokrota, ki bi bila zdravju škodljiva. Pa zopet mu je spodrsnilo, ravno ko je hotel javnosti pošteno porčijo peska v oči nasuti, kajti res je, da vlada v obednici mokrota in res je, da je vsled tega ta prostor za spalnico popolnoma neprimeren in ako županstvo, odnosno ubožni odsek ne bode znal preskrbeti, da se ta nedostate kodpravi, bomo poskrbeli, da se prično druga oblastva za to zanimati. Svojo laž pa lažnjivec zopet z lažjo podkrepljuje, češ, saj je Logar dovolj časa v njej prebil, pa vendar ni obolel; Logar pa je ta čas prebil v hišnikovem stanovanju, torej mu ni bilo potreba oboleti vsled mokrote, ki vlada v obednici. Nato pa pokaže lepi liberalni dopisnik ves svoj značaj s tem, da Logarju slaboumnost podtika. Seveda, njega, ki se ne pokori brezpogojno liberalni strahovladi, je potreba napraviti za slaboumnega; silno bistroumno pa mora biti ono človeče, ki si je pljuča tako nerodno s samokresom prestrelilo, da se še sedaj ne more v »Slovenskem Narodu« odkašljati. Naposled zahteva »Narodov« dopisnik naj Logar vpraša gospoda Gostinčarja, zakaj ni odprl ust za delavska stanovanja v državnem zboru. Mi bi pa vprašali najprvo, kaj je z ono akcijo, katero so naši naprednjaki pričeli še pred leti za delavska stanovanja s tem, da so svoje pristaše pošiljali po delavskih hišah stanovanja ogledovat in praviti, kako se bode vse izboljšalo. Potem bi bilo dobro, ko bi se nam pokazali vsaj načrti onih delavskih hiš, za katere je naša napredna občinska uprava že pred leti občinske doklade zvišala. Ko bode vse to v redu, potem naj pa še od nas in gospoda Gostinčarja kaj zahtevajo.

Idrija. O kremenitih značajih piše zadnji »Naprej«. V mokraški kremenit preiti je prav lahko, pa teže tega »kremenca« v srcu nositi ne tako. Vrzi od sebe to, kar je 50, 60 rodov pred tabo za prav spoznalo, za to živele, za to umrlo, pojdi na vse mokraške shode, vzdiguje roke pri vsakem glasovanju, če razumeš ali ne, in daruj sem in tja nekaj grošev v ta namen, da pade čimpreje Rim s skale — in v milosti mokraških voditeljev postaneš kremenit značaj. Revež, ali so ti pa tudi povedali razdiralci tvoje sreče, da je bilo že na stotine takih brezverskih organizacij, kakor je mokraška, ki niso imele drugega namena, kakor rimsko skalo premikati, bili so celo učeni, močni, ter so znali več, nego le svoje ime podpisati, pa je vse doletela tista usoda, katero tudi mokračarijo čaka. Kaj takega pač ni posnemanja vredno in vsak pameten delavec si bode trikrat premislil, preden se bo od svojih prednikov odtrgal in prodal judovskim kupcem in njih agentom, ki v svojih listih še nesramno lažejo, da je vsak rdečkar lahko pobožen kristjan, ker se or-

ganizacija za to ne briga; — kako pa je v resnici, vidite sami.

Idrija. »Naprej« zabavlja, ker imamo pogoste shode in predavanja v Didičevem hotelu, katerega so proglasili za falitnega. Da je v Idriji marsikaj falitnega, to je popolnoma prav, da pa Didičev hotel ni faliten, to tudi vemo. Pa se je nam res prav priljubil ta hotel. Mar menijo rdečkarji, da bomo hodili k njim po kako dovoljenje, kam naj gremo in kaj naj počnemo? Tudi poslanec Gostinčar jim je zašel precej globoko v želodec. »Naprej« piše, da je danes tak, jutri tak. Poglejte raje v svoje vrste. Danes vabita divja zakonska »Naprej« in »Jednakopravnost« celo Idrijo na javen ljudski shod, jutri na shodu pa mečejo ljudi s shoda in jim rokave trgajo. Seveda ima »Naprej« to za »modro delo«.

Vevške novice. Pri nas smo dobili novo železnico, pri kateri je most res prava znamenitost. Po tej železnici bodo zelo oškodovani kmetje-vozniki, ki so dozdaj precej zaslužili z vožnjami pri tovarni. — Tovarna je dobila te dni novo veliko turbino. — Preteklo soboto popoldne se je podrlo nekaj surove tvarine za papir na delavca Pavla Debevca. Prepeljali so ga v ljubljansko deželno bolnico, pa bo težko kdaj popolnoma okreval, ker mu je zlomilo kost v členku. — V tekočem letu bo pri nas veliko dela. Navozili smo že zelo veliko kamenja za jez na Fužinah in škarpo ob Ljubljani. — Zelo z zanimanjem bere delavstvo sedanje res delavske članke v »Naši Moči«. A žalibog je »Naša Moč« med tukajšnjim delavstvom vse premalo razširjena. Delavci, razširjajte prav pridno, berite in dopisujte v edino delavsko glasilo »Našo Moč«!

Kdo je gospod? V zadnji številki »Naše Moči« smo pisali, da je v ljubljanski predilnici neki nadpaznik, menda K. Žiška. Olike tega človeka presega vse meje. V laseh stasi celo z nekim že iz »Naše Moči« znanim uradnikom. Sedaj sama ne vesta, kaj da je kateri; vsak hoče biti prvi gospod. Dotični uradnik pravi, da on, ako le hoče, naredi tako, da bi moralo delavstvo enajst ur delati na dan; pa, France, ne boš kaše pihal, je že premrzla za uradništvo v naši tovarni. — G. France pravi, da moramo delati, dokler on hoče, ako ne, da vzame tuje delavstvo. Vprašamo vas, od koga se pa vi živite? Ali ne od dela delavstva? Ali vam niso ista vrata odprta, kakor nam? Ali res mislite s slovenskim delavstvom postopati, kakor s psom... Ne! Mi smo organizirani. Delavke bi rade vsaj toliko zaslužile, da bi se mogle pošteno preživeti, ali ne da se jim ta ugodnost. Pavola je taka kakor od mačje dlake. Tudi gospod strojevodja naj bo nekoliko uljudnejši z delavstvom. Še tisto malo ugodnosti, ki bi jo moglo delavstvo imeti že zaradi zdravja, je ni; še dobre pitne vode nimamo: zakaj tista v tovarni ima večkrat toliko maščobe v sebi, kakor argentinsko meso. — Kar se pa tiče uljudnosti nasproti delavstvu od strani nemškega nadpaznika, vam za danes na uho povemo, da ako nameravate tako postopati kakor ste pričeli, bomo izvajali zadnje posledice. Bomo že poskrbeli, da izve vsa slovenska in hrvaška javnost, kako se postopa z delavstvom v ljubljanski predilnici od strani uradništva.

Selo-Moste. Občni zbor J. S. Z. za skupino Selo-Moste se je vršil dne 22. t. m. v prostorih g. J. Prime-a na Selu. Predsednik Ivan Ravnikar otvoril občni zbor in dá besedo g. profesorju Dermastiju. G. Dermastija obširno poroča o delovanju J. S. Z. za leto 1910. Članov ima društvo do 1400, kar je lepo število za prvo leto. Društvo ima čistega premoženja v centralni blagajni okrog 7000 kron. Opaža se med delavstvom vedno več zanimanja za J. S. Z., ne samo med Slovenci, ampak tudi Hrvati so se začeli zanimati za to organizacijo, ki je res edina in prava narodna rešiteljica bednega delavstva. Dalje pripomni, da je naša skupina ena prvih, ki je sledila tej prekoristni in prepotrebni organizaciji. Pozdravlja skupino kot zastopnik centralnega odbora in pozivlja navzoče za nadaljno delo v korist slovenskega in hrvaškega delavstva. Blagajnikovo poročilo: skupina šteje 31 rednih članov in članic. Dohodkov je bilo, odkar se je ustanovila skupina pa do 31. decembra 1910. 364 K 37 vin., stroškov 73 K 90 vin., preostanek 290 K 47 vin. se je poslal cen-

tralni blagajni. — Tajnik poroča: skupina je imela pet odborovih sej. Za zastopnika na glavni občni zbor se je izvolil J. Ravnikar. Predsednik obširno razloži pravila J. S. Z. in poziva navzoče k vstopu v društvo. — V odbor se izvolijo sledeči: Ivan Ravnikar, Ivana Cunder, Ivan Ramovš, Alojzij Trček, Ivan Vundervol, Matevž Trkov, Antonija Celarc, Ivan Cvetko, Ivanka Trček.

Prometna zveza.

Člani »Prometne zveze«, krajna skupina na Ljubljani, se opozarjajo in vabijo na občni zbor, ki bo na Svečnico, 2. februarja, v prostorih »Krščansko-socialne zveze« v novem »Ljudskem domu«, nekdanjo staro strelišče. Prične se občni zbor ob 5. popoldne. Skrbite, da pridete vsi, ki ste takrat prosti službe, na občni zbor. — Odbor.

Našim članom. Premnogokrat se sliši tožbe, da je naše glasilo »Naša Moč« suhoparno in prazno kar se tiče Prometne zveze. Suhoparen list ni nikoli, kajti tudi ono mora nas zanimati, kar je pisano pod drugimi vzglavji, torej celi list od prve do zadnje črke. Težnje vsega delavstva so enake — naporno delo, slaba plača — stremljenje po izboljšanju. Pod rubriko Prometna zveza pa bi se morale najti zadeve, tikajoče se posebno železničarjev in naše organizacije sploh. V tem oziru pa je list res suhoparen in prazen, ampak zakaj? Zato, ker urednik ni vseviden in ne vseveden, iz rokava pa tudi ne more nič stresti. Če nikdo ne poroča listu, mora biti taisti prazen, če se še toliko trudi, da bi bil poln in zanimiv. Temu odpomorejo edino lahko člani sami s tem, da vse dogodke, tikajoče se njih službe vestno in redno poročajo in pa, če se boje, da bi bil list prenapolnjen, za njega razširjanje marljivo agitirajo, da se bo mogel i on okrepiti in povečati. Čestokrat se dogodi, da kateri članov čez mnogo časa omeni: to in to sem videl ali izkusil, kar smatram za krivično, pa ni bilo o tem nič v časopisu. To si ti sam kriv, prijatelj, poročal bi bil in list bi se za stvar zavzel, tako pa če si hladnokrvno požrl vsako krivico ali oči obrnil stran, če se je sotovarišu dogodila, pa molči in trpi še naprej, kdo ti pa more pomagati. S tem le gojiš sovražnike in njih predrznost, sebi in svoji organizaciji pa škoduješ. Ne boj se, da pišeš slabo in nepravilno, zadostuje, da opišeš dogodek resnično, saj vsi vemo, da delavec ne more biti pisatelj.

Zahvala. Zahvaljujem se odboru krajne skupine Prometne zveze Zidani Most, ki mi je naklonil podporo 10 kron ter priporočam vsakemu zavednemu železničarju Prometno zvezo. — Rimske toplice, dne 23. januarja 1911. — Anton Knez, prožni delavec.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem odboru krajne skupine Prometne zveze za podporo 10 K, ki sem jo sprejel. — Zidani most, dne 23. januarja 1911. — Jožef Majcen, čuvaj.

Okno v svet.

Brezposelnost na Angleškem. Koncem novembra minulega leta je bilo na Angleškem po strokovnih društvih 46% delavcev, predlanskim pa 65%. Zlasti so glede na brezposelnost trpeli kovinski in strojni delavci. Plače so se povišale 12.300 članom strokovnih društev, znižale pa 11.000 članom.

Španska je uvedla prostovoljno invalidno zavarovanje delavcev in nastavljenecv do letne plače 2400 mark. Zavarovalnica je državna. Prispevajo zavarovalnici država, dežela, občine, hranilnice. Rente znašajo do 120 mark letno.

Našim gospodarstvom
priporočamo priznani najboljši pri-
datek za kavo „Zagrebski pravi
FRANCK“ s kavnim mlinčkom, kot
izvrstni domači izdelek.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jevo odvajalne Rhabarbara kroglice s znamko „Elsa-kroglice“ Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poizkusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatljic franko 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici Elsa trg 16 (Hrvatsko).

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakšni odbitki,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so pošto-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip
Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:**
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; **Anton Kobi**, posest. in trg., Breg
pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, veleposest.
v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v
v Ljubljani; **Ivan Kregar**, svetnik trg. in
obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran
Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol
Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Poročni prstani

močni v zlatu, na trpežnosti ne-
prekosljivi, 1 par 7 K naprej v mod.
faso lah, graviranje brezplačno.

FR. ČUDEN, Ljubljana

urar in trgovec

samo Prešernova ulica št. 1.

Največja zaloga stenskih ur.
Ceniki zastoj tudi po pošti.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERŠOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z mednim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izdelanih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti

v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zasopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Biel in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštna in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spesujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliz za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škati-
lica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatilica
30 vin.
Posiljalni prašek, proti ogni-
vanju otrok in proti p. teniu
nog, škatilica 50 vin., 6 škati-
lic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribijske olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
njevanje kurjih oči, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spesujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pri-
poroček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatilica
70 vin., velika 1 K. no 60 vin.

Dežnike in solnčnike

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Štefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna p. sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE
POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Šmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK IN SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

■ za rodbino in obrt. ■

